

Frida Kahlo (6 lipca 1907 w Mexico City - 13 lipca 1954 tamże)

Pewna malarka z Mexico City

- o tej artystce powstały mity -

w bólu tworzyła,

tworzeniem żyła,

z dramatów dzieło, pośmiertne byty.

(ebs)

Frida Kahlo - meksykańska malarka, słynąca z autoportretów. Życie Fridy Kahlo rozpoczęło się i zakończyło w Mexico City, w jej domu zwanym La Casa Azul ("Niebieski dom", "Blue House") w Coyoacán, niewielkim miasteczku na przedmieściach Meksyku.

<https://www.youtube.com/watch?v=GJK3XPax2Fg>

Urodziła się jako Magdalena Carmen Frieda Kahlo y Calderón Kahlo i przez całe swoje życie twierdziła, że urodziła się 7 lipca 1910, jednakże akt urodzenia podaje datę 6 lipca 1907. Prawdopodobnym powodem takiego postępowania było pragnienie Fridy, aby jej życie a zwłaszcza jego początek było utożsamiane z narodzinami nowego Meksyku, którego historię datuje się na rok 1910 - rok meksykańskiej rewolucji.

Sztuka Kahlo posiada bardzo wiele nawiązań do kultury meksykańskiej i indiańskiej. Z tego powodu często bywa określana jako sztuka naiwna (prymitywizm) bądź folkowa, nierzadko również jako surrealistyczna.

Charakterystyczną tematyką poruszaną przez Kahlo w malarstwie było cierpienie i ból fizyczny. Nawiązania te związane były bezpośrednio z jej problemami zdrowotnymi ciągnącymi się od wieku dziecięcego (polio w 6. roku życia), które dodatkowo wzmogły konsekwencje wypadku samochodowego w okresie nastoletnim.

Przez dużą część życia związana w trudnym związku z meksykańskim artystą Diego Riverą.

<https://www.youtube.com/watch?v=ou0EOcpdJm4>

Jej ojciec, Guillermo Kahlo (1871-1941) urodził się jako Carl Wilhelm Kahlo w Pforzheim w Niemczech w żydowskiej rodzinie Heinricha Kahlo i Henrietty Kaufmann. W wieku 19 lat odbył podróż do Meksyku (w 1891 roku) i zmienił swoje imię na jego hiszpański odpowiednik - Guillermo. W dorosłym życiu zajmował się malarstwem i fotografią. Matka Fridy Kahlo, Matilde Calderón y Gonzalez, była gorliwą katoliczką z korzeniami indiańskimi i hiszpańskimi. Zajmowała się domem oraz rodziną.

Rodzice Fridy Kahlo pobrali się tuż po śmierci pierwszej żony Guillerma, która zmarła w trakcie porodu ich drugiego dziecka. Pomimo że związek rodziców Fridy nie należał do zbyt szczęśliwych, doczekali się potomstwa, w którym Frida była trzecią z czterech córek. Z poprzedniego związku ojca posiadała również dwie siostry przyrodnie. Różne źródła podają, że siostry przyrodnie wychowywane były wraz z Fridą w jej domu rodzinnym jednakże inne źródła twierdzą, że zostały one odesłane do zakonu. Przez całe swoje życie Frida silniej związana była z ojcem. Matka często nie pochwałała zachowania córki.

W wieku 6 lat Frida zachorowała na polio, co spowodowało że jej prawa noga była chudsza aniżeli lewa. W dorosłym życiu próbowała maskować ten defekt nosząc długie, kolorowe spódnice. Przypuszcza się, że Frida mogła posiadać również wadę wrodzoną w postaci rozszczepu kręgosłupa przejawiającego się m.in. deformacją kręgosłupa i dolnych kończyn.

W roku 1922 Frida dołączyła do grupy uczniów w jednej z wiodących szkół w Meksyku. Była jedną z zaledwie 35 dziewcząt uczęszczających do tej szkoły. Zintegrowała się ze szkolną społecznością i oczarowała swoją osobowością najpopularniejszego ucznia szkoły, Alejandra Gómeza Ariasa. W tym samym czasie była świadkiem wielu scen zbrojnej przemocy na ulicach Meksyku, związanej z toczącą się w dalszym ciągu Meksykańską Rewolucją.

17 września 1925 miała tragiczny w skutki wypadek. Była w autobusie, który zderzył się z tramwajem. W następstwie wypadku doznała poważnych urazów: złamania kręgosłupa, złamania obojczyka, połamania żeber, złamania miednicy, 11 złamań prawej nogi, złamania i zwicnięcia prawej stopy, zwicnięcia ramienia. Ponadto stalowy uchwyt poręczy autobusu przebił jej podbrzusze i macicę, co przekreśliło jej szanse na macierzyństwo.

W wyniku odniesionych urazów, Frida 3 miesiące spędziła w odlewie gipsowym, którym unieruchomiono jej ciało. W trakcie rekonwalescencji, Frida usilnie pracowała nad tym, aby powtórnie stanąć o własnych siłach i nauczyć się chodzić. Pomimo że wyznaczony cel osiągnęła, przez resztę życia doświadczała nawrotów bólu i dolegliwości pourazowych, które nieraz zmuszały ją do pobytu w szpitalu. Z tego powodu w swoim życiu przeszła także 35 operacji, głównie nakierowanych na usprawnienie prawej nogi, prawej stopy oraz krzyża.

W czasie przymusowego unieruchomienia po wypadku Frida zainteresowała się malarstwem. Ostatecznie porzuciła szkołę medyczną na rzecz uprawiania sztuki. W trakcie 3-miesięcznego okresu unieruchomienia w gipsie zajęła się tworzeniem autoportretów. Tłumaczyła ten fakt słowami: *"maluję siebie ponieważ najczęściej przebywam w odosobnieniu i znam dobrze obiekt, który uwieczniam"*.

Aby pomóc córce w rozwijaniu swoich zainteresowań malarstwem, matka Fridy zorganizowała jej sztalugi umożliwiające malowanie podczas leżenia w łóżku. Ojciec natomiast pożyczył jej swoje farby olejne i pędzle. Jej prace, często szokujące, obrazują ból i surowe życie kobiet. Wiele z nich (55 spośród 143) to autoportrety, pełne osobistej symboliki, często bazującej na odniesieniach do anatomii. Frida mówiła o swojej pracy: „nigdy nie maluję fikcji, przedstawiam moje własne życie”.

Bardzo duży, pozytywny wpływ na rozwój malarstwa artystki miał Diego Rivera. Frida podziwiała sztukę Diega. Poznali się w roku 1927 w Ministerstwie Edukacji gdzie Diego pracował nad murałem. Frida zaprezentowała mu 4 ze swoich prac. Diego przyznał, że według niego Frida ma talent. Od tego czasu stał się on częstym gościem w domu rodziny Kahlo. Czuwał nad rozwojem talentu Fridy dając wskazówki i nakierowując, ale też pozostawiał jej przy tym wolną wolę i przestrzeń w kształtowaniu swojej twórczości.

Namalowała kilka portretów o bardziej abstrakcyjnym charakterze. Na jednym z nich przedstawiła siebie i Diega.

W 1939 Frida zaprezentowała swoje prace na wystawie w Paryżu. Zaproszenie do podróży, pobytu i wystawy we Francji wystosował André Breton. Muzeum sztuki Luwr doceniło twórczość Fridy zakupując jedną z jej prac "The Frame". Było to niezwykle zaszczytne wydarzenie dla całego narodu meksykańskiego - zostało pierwszą pracą meksykańskiego artysty, która doceniona została przez światowej sławy muzeum sztuki.

Znajomość i współpraca na polu twórczym z artystą Diego Riverą zaowocowała uczuciem, od 1929 Frida i Diego byli małżeństwem. Było to małżeństwo burzliwe. Frida zabiegała o dziecko. W 1930 roku poroniła. Jej stan zdrowia stale się pogarszał. Dwa lata później, po przeprowadzce pary do Detroit, poroniła po raz kolejny. Stworzyła wówczas wzruszający obraz odzwierciedlający to zdarzenie "Henry Ford Hospital". W tym czasie zmarła jej matka.

Biseksualna Frida miewała romanse, m.in. z Josephine Baker, Isamu Noguchi, dr Leo Eloesser. Diego tolerował skoki w bok żony tylko jeśli wiązała się z kobietami - o kochanków był zazdrosny.

On również nie stronił jednak od przelotnych znajomości i miłostek, nawiązał romans m.in. z młodszą siostrą Fridy Cristiną, co bardzo zraniło i rozgniewało artystkę.

Para rozwiodła się w listopadzie 1939, aby powrócić do siebie w grudniu 1940, po czym zawarli drugie małżeństwo. Niestety, drugi ich związek nie był lepszy od pierwszego w kwestii porozumienia i współżycia. Para często zatem mieszkała w osobnych mieszkaniach, ale „po sąsiedzku”.

W 1937 zaangażowana politycznie komunistka Frida, udostępniła Trockiemu i jego żonie swój dom. Rosyjski polityk uzyskał wówczas w Meksyku azyl polityczny. Kahlo nawiązała z nim romans; po jego ujawnieniu Trocki wraz z żoną przenieśli się do innej rezydencji w Coyoacán.

Niedługo potem w 1940 polityk został zamordowany, prawdopodobnie na terenie posiadłości Fridy. W międzyczasie (w 1938 roku) Kahlo miała pierwszą wystawę w Julien Levy w Nowym Jorku, która odniosła sukces. Tam z kolei zaangażowała się w znajomość z fotografikiem Nickolasem Murayem. Następną wystawę w Paryżu nie spotkała się z entuzjazmem odbiorców. Frida poznała surrealistów, ale była rozczarowana ich twórczością.

W 1941 ojciec Fridy zmarł na atak serca. Rok później Frida zaczęła prowadzić dziennik, który stał się cennym źródłem informacji o niej. W 1950 przeszła siedem operacji kręgosłupa, co zmusiło ją do korzystania z wózka inwalidzkiego. W szpitalu spędziła dziewięć miesięcy. Zażywała silne leki przeciwbólowe, co odbiło się na jej malarstwie.

Zmarła 13 lipca 1954. Na kilka dni przed śmiercią napisała w swoim pamiętniku: „*Ufam, że odejdę bez żalu i że już tu więcej nie wrócę - Frida*”. Oficjalnym powodem śmierci artystki była zatorowość płucna, ale przypuszcza się, że do śmierci mogło dojść z powodu, świadomego lub nie, przedawkowania leków. Nie wykonano sekcji zwłok. Frida w ostatnich latach życia była bardzo słabego zdrowia. Z powodu gangreny amputowano jej prawą nogę (do wysokości kolana). Przed śmiercią Frida chorowała także na bronchit, co dodatkowo ją osłabiło.

<https://www.youtube.com/watch?v=ROAH9LQecyc>

Diego Rivera w swojej autobiografii podkreślił, że dzień w którym Frida umarła był najbardziej tragicznym dniem jego życia i dopiero wówczas zrozumiał, że najwspanialszą częścią jego życia była żona i miłość do niej.

Urna z prochami Fridy spoczęła w jej rodzinnym Niebieskim Domu, który obecnie pełni funkcję muzeum prezentującego dorobek artystyczny Fridy oraz pamiątki związane z malarką.

Poza uznaniem, jakie Frida zyskała we francuskim Luwrze, jej prace nie cieszyły się popularnością przez dekady po jej śmierci. Najczęściej jej osoba kojarzona była z osobą Diego Rivery; Frida była znana jako żona znakomitego artysty. Taki stan rzeczy trwał do wczesnych lat 80., kiedy w sztuce malarskiej pojawiło się pojęcie nurtu neomeksykańskiego.

<https://www.youtube.com/watch?v=Vxu4ABAh1Uo>

Niedługo potem Peter Wollen i Laura Mulvey zorganizowali w kilku miejscach w Europie i nie tylko (Londyn - maj 1982 w „Whitechapel Gallery”, a ponadto Szwecja, Niemcy, Manhattan, Mexico City) wystawę prac Fridy, które przedstawiano z pracami cenionej i popularnej wówczas Tiny Modotti.

W 1983 miała miejsce premiera filmu pt. „Frida, naturaleza viva”, który odniósł wielki sukces i wzbudził kolejne fale zainteresowania dla twórczości malarki. W rolę Fridy w filmie wcieliła się Ofelia Medina, a w rolę Diego - Juan José Gurrola. Film wyreżyserował Paul Leduc.

Również w tym samym czasie ukazała się biografia Fridy, wydana przez Haydena Herrera. Książka stała się

światowym bestsellerem.

W latach 1990-1991, obraz Fridy „Diego on my Mind” z 1943 roku prezentowany był w Metropolitan Museum of Arts Mexico w ramach wystawy „Splendors of Thirty Centuries”. W 1991 w Filadelfii wystawiono operę pt. „Frida” zaaranżowaną przez Roberta Xaviera Rodriguez. W roku 1994, amerykański muzyk James Newton, wydał płytę pt. „Suite for Frida Kahlo”. 21 czerwca 2001 roku twarz Fridy pojawiła się na amerykańskim znaczku pocztowym.

W 2002 roku premierę miał biograficzny film pt. „Frida” z Salmą Hayek w roli głównej. Film przyniósł 58 milionów dolarów zysku i został oparty na biografii autorstwa Haydena Herrera.

<https://www.youtube.com/watch?v=uOUzQYqba4Y>

W 2005 roku na wystawie w Londynie zgromadzono 87 prac Fridy. W 2006 roku praca „Roots” z 1943 pobiła rekord najwyższej ceny uzyskanej dla obrazu latynoamerykańskiego artysty. Sprzedano ją za cenę 5,6 miliona dolarów. W 2009 roku wydano powieść „The Lacuna” autorstwa Barbary Kingsolver. Publikacja skupiała się zwłaszcza na uczuciowej sferze życia Fridy: opisano w niej życie artystki z mężem Diego Riverą oraz jej romans z Trockim.

6 lipca 2010, w rocznicę urodzin malarki, Google dla uczczenia jej pamięci wplotło podobiznę Fridy w swoje logo, a jego czcionkę zastąpiło bardziej folkową, przywołującą na myśl styl malarki. 30 sierpnia 2010 Bank Meksyku wyemitował banknot o nominale 500 peso, na odwrocie którego znajdowała się podobizna Fridy wraz z jej obrazem „Love’s Embrace of the Universe, Earth (Mexico), I, Diego, and Mr. Xólotl”, podczas gdy na drugiej stronie banknotu umieszczono podobiznę Diego.

W 2008 roku na największym festiwalu sztuki w Edynburgu (Edinburgh Festival Fringe) przedstawiono sztukę o życiu Fridy pt. "Frida Kahlo: Viva la vida!". Autorem sztuki był Meksykanin Humberto Robles, a aranżacją zajęli się Gael Le Cornec. Przedstawienie otrzymało Nagrodę Artystycznej Doskonałości i nominację dla najlepszego żeńskiego przedstawienia na Brighton Festival Fringe w 2009 roku.

Wystawa pt. „Frida Kahlo and Diego Rivera: Masterpieces from the Gelman Collection” obejmująca prace Fridy i Diego prezentowane były w okresie od 9 lipca do 2 października 2011 roku w Pallant House Gallery, w Chichester (West Sussex). Wystawa ta była wyjątkowa z uwagi na fakt, że zgromadziła dwie centralne figury meksykańskiego modernizmu w jednym miejscu.

Również Florence Welch z grupy muzycznej Florence and The Machine zainspirowana obrazem Fridy pt. "What The Water Gave Me" skomponowała piosenkę o takim samym tytule. Brytyjska grupa Coldplay, zainspirowana obrazem Fridy Kahlo, napisała również utwór "Viva la Vida", która stała się głównym singlem albumu "Viva la Vida or Death and All His Friends".

Obchody stulecia urodzin malarki uczczone zostały wielką wystawą zorganizowaną w Meksyku w Palacio de Bellas Artes w okresie 13 czerwca - 12 sierpnia 2007 roku. Specjalnie na ten cel wypożyczono prace artystki ze zbiorów znajdujących się m.in. w Detroit, Minneapolis, Miami, Los Angeles, San Francisco i Nagoyi (Japonia). Na wystawie zaprezentowano jedną trzecią dorobku malarskiego Fridy, uzupełniono ją listami i manuskryptami wcześniej niepublikowanymi.

W 2008 ponad 40 autoportretów Fridy zaprezentowano w Stanach Zjednoczonych w Walker Art Center w Minneapolis, The Philadelphia Museum of Art, The San Francisco Museum of Modern Art i innych miejscach. Ponadto wystawa "Frida Kahlo w retrospektywie" pokazana w The Walter-Gropius-Bau w Berlinie w okresie 30 kwietnia - 9 sierpnia 2010 roku zgromadziła ponad 120 jej szkiców i obrazów, w tym kilka wcześniej niepokazywanych publicznie.

W 1959 w rodzinnym „Niebieskim Domu” Fridy (wybudowanym w roku 1907 przez jej ojca Guillermo Kahlo)

zorganizowano muzeum poświęcone jej osobie i twórczości. Podczas przebudowy w ściennej szafie tego domu znaleziono 180 strojów z regionu Oaxaca (styl jej autoportretów), jak również kolczyki od Picassa, szale, buty, biżuterię. W lecie 2007 znaleziska te towarzyszyły zorganizowanej z okazji 100. rocznicy urodzin artystki wystawie. Po śmierci Fridy Diego Rivera utrzymywał jej rodzinny dom aż do czasu swojej śmierci w 1957 roku.